

Показники використання цифрових технологій в забезпеченні економічної безпеки підприємств

Євген Ситнік

*аспірант кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: itriumphdoc@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-7785-4325*

Одним із важливих напрямів застосування інноваційних цифрових технологій на підприємстві є економічна безпека. Використання нових цифрових технологій програмного забезпечення інноваційних технічних засобів та приладів в діяльності служб економічної безпеки та з метою забезпечення безпеки здійснюється відповідно до стратегії, планів забезпечення безпеки та впровадження превентивних заходів, так і у відповідь на зовнішні негативні впливи, загрози та небезпеки зовнішнього та внутрішнього середовищ. Важливе значення в плануванні та реалізації безпекових заходів має забезпечення інформаційно-цифрової безпеки, оскільки саме ця безпека забезпечує внутрішні цифрові трансформації на підприємстві, можливості протидії новим цифровим викликам зовнішнього середовища та забезпечує можливості для підприємства працювати в єдиному цифровому полі.

Так, у дослідженнях Я. Тертичного виявлено основні детермінанти впливу, який здійснює цифровий бізнес загалом на глобальний економічний розвиток [1]. Зазначимо, що автором ґрунтовно досліджено глобальні трансформації, які відбуваються в системах різних рівнів внаслідок впливу інформаційних цифрових технологій та те, як ці зміни загалом впливають на подальше функціонування та розвиток соціально-економічних систем.

У дослідженнях І. Чайковської, Т. Ткач, М. Чайковського розглянуто вплив цифровізації та автоматизації на економічну безпеку та виявлено два аспекти цього впливу з позицій отримання нових можливостей, та впливу, дії нових ризиків [2]. Науковцями обґрунтовано застосування цифрових технологій, таких як хмарні обчислення, інтернет речей, штучний інтелект, прогнозне моделювання та інноваційні інформаційні системи, такі як ERP, CRM, PRM, HRM, MES та інші.

Впровадження цифрових технологій та розбудова сучасних і належних з позицій безпеки інформаційних цифрових комунікацій передусім потребує розробки та прийняття в системі економічної безпеки підприємства документів, які регламентують, визначають та регулюють безпекові питання використання інформаційно-комунікаційних технологій [3, 4]. Такими документами виступають положення, накази та інструкції, які визначають та регламентують безпеку використання ІКТ на підприємствах як загалом, так і за конкретними напрямками.

Статистичні дані свідчать, що загалом кількість підприємств, що розробила та затвердила відповідну безпекову документацію є незначною, оскільки загалом серед підприємств всіх сфер та напрямів економічної діяльності відповідну

документацію, яка регламентує безпеку роботи на віддаленому доступі має лише 23,7% від всієї кількості підприємств [5].

Найбільш активно в цьому питанні працюють підприємства, які здійснюють комп'ютерне програмування та консультування, оскільки відповідну документацію мають 51,5% підприємств. Частка підприємств, які мають відповідну документацію та затверджені норми та регламенти становить 45% серед підприємств інформації та телекомунікацій; 42,8% серед підприємств телекомунікацій та електрозв'язку; 44,6% підприємств туристичної сфери. Серед підприємств сфери виробництва ці показники є значно нижчими. Так, відповідні затверджені безпекові документи та регламенти з питань віддаленого доступу мають 37,1% нафтохімічної галузі та 38,1% фармацевтичної галузі, 31% підприємств, що здійснюють консалтингову діяльність в різних сферах та напрямках та 32,6% серед підприємств, які здійснюють професійну та науково-технічну діяльність. В сфері оптової торгівлі відповідну регламентуючу безпекову документацію мають 30,9% та 24,6% підприємств в сфері роздрібною торгівлі [5].

Найнижчий рівень активності у питаннях документального нормування регулювання безпекових аспектів роботи на віддаленому доступі виявлено серед підприємств, що здійснюють виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 12,1%, серед будівельних компаній – 16,1%; серед підприємств в сфері адміністративного та допоміжного господарства – 15,2% [5]. Водночас, така низька активність серед цих підприємств пов'язані із незначними потребами в роботі з віддаленим доступом як таким і відповідно відсутністю в необхідності впровадження безпекових норм та регламентів.

Наступним важливим безпековим показником є частка підприємств, які розробили та затвердили регламенти забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційних технологій під час онлайн-заходів в режимі реального часу із застосуванням Інтернет.

Наступним показником, який дає можливість досліджувати стан та рівень забезпечення безпеки підприємства є наявність на підприємстві безпосередньо програмного забезпечення, яке забезпечує захист, безпеку віддаленого доступу Цей показник є особливо важливим для підприємств, що активно використовують віддалений доступ для здійснення своєї операційної діяльності. Передусім це стосується всіх економічних напрямів діяльності сфери високих технологій, інформації та телекомунікацій, адже забезпечення такого захисту життєво необхідне для забезпечення отримання результатів їх безпосередньої операційної діяльності, розробки ПЗ, та інших продуктів, реалізації проектів та їх ефективності.

Так, найвищий рівень використання спеціалізованого програмного забезпечення для захисту безпеки віддаленого доступу – 8,5% мають підприємства, які здійснюють ремонт комп'ютерів та засобів зв'язку; 6,9% складова частка підприємств в сфері інформаційно-комунікаційних технологій загалом та 6,5% підприємств, що працюють в сфері телекомунікацій, електрозв'язку [5].

В сучасному світі все більше поширення, як в діяльності підприємства має

впровадження та застосування технології штучного інтелекту. Так, досліджуючи впровадження, використання штучного інтелекту для забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційних технологій у період 2022-2024 рр. слід зазначити, що загалом його використання підприємствами з метою забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційних технологій має дуже низький рівень активності. Так, станом на 2022 р. загальна частка підприємств, які використовували штучний інтелект для забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційних технологій становила лише 0,9%, в наступні роки ця частка дещо зросла та станом на 2024 р. становила 1% від загальної кількості підприємств.

В результаті проведених досліджень ідентифіковані такі показники використання цифрових технологій в забезпеченні економічної безпеки: наявність на підприємстві документації яка регламентує проведення заходів, дій чи процедур дотримання забезпечення безпеки ІКТ; розробка та затвердження та підприємстві документів, які регламентують питання безпеки ІКТ для віддаленого доступу; показник впровадження документації - регламентів які визначають безпеку інформаційно-комунікаційних технологій під час онлайн-заходів в режимі реального часу, с застосуванням інтернет; наявність на підприємствах програмного забезпечення для захисту, безпеки віддаленого доступу; впровадження, використання штучного інтелекту для забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційних технологій; застосування купівлі послуг «хмарних обчислень» з розміщенням програмного забезпечення для безпеки (антивірусних програм, контролю доступу до мережі, тощо); впровадження програмного забезпечення для безпеки (антивірусних програм, контролю доступу до мережі, тощо); та інших показників. Виявлено, що впровадження та комплексне використання інноваційних цифрових технологій в діяльності підприємств та забезпеченні економічної безпеки дає можливість здійснювати управління системою економічної безпеки підприємства на сучасному цифровому рівні та забезпечувати ефективний захист підприємства в умовах нових цифрових викликів та загроз.

Ключові слова: управління, система економічної безпеки, цифрові технології, показники використання цифрових технологій.

Список використаних джерел

1. Тертичний, Я. (2016). Детермінанти впливу цифрового бізнесу на глобальний економічний розвиток. *Економіка і організація управління*. № 4 (24). С. 363- 368.
2. Чайковська, І. (2023). Розробка моделі інформаційної системи управління знаннями на проєктноорієнтованому підприємстві. *Modeling the development of the economic systems*. №2. С. 153-158.
3. Струтинська, І. (2019). Малий та середній бізнес у реалізації концепції розвитку цифрової економіки України. *Сталий розвиток економіки*. № 4. С. 57 -63.
4. Рудніченко, Є., Гавловська, Н., Суходоля С., Лісовський І., Ядуха С. (2020). Цифрова економіка та її вплив на розвиток організацій. *Вісник Хмельницького національного університету*. № 4. Т. 1. С. 172-176.
5. Державна служба статистики України (2025). Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>